

FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie

Minister Simonet

Vooruitgangstraat 50

1210 Sint-Joost-ten-Noode

Van: Psychologencommissie

Aan: **Mevrouw Eléonore Simonet, minister van Middenstand, Zelfstandigen en KMO's**

Datum: 05 september 2025

Onderwerp

Advies van de Psychologencommissie over het wetsvoorstel tot invoering van een aangifteplicht van misdrijven gepleegd op minderjaren of kwetsbare personen.

Samenvatting van dit advies

De Psychologencommissie brengt een **ongunstig advies** uit over het wetsvoorstel tot invoering van een algemene aangifteplicht van misdrijven gepleegd op minderjaren of kwetsbare personen.

Een dergelijke maatregel zou het **professionele beoordelingsvermogen** van de psycholoog overbodig maken. Nochtans is dat essentieel om op een ethische, passende en beschermende manier te kunnen ingrijpen. De maatregel zou de **vertrouwensrelatie** aantasten, de **preventie**-inspanningen tenietdoen en zowel slachtoffers als daders of potentiële daders kunnen ontmoedigen om een psycholoog te raadplegen.

De Psychologencommissie is van mening dat het wetsvoorstel een **disproportioneel** antwoord is op een belangrijke problematiek, waarvoor echter al juridische instrumenten bestaan.

De Psychologencommissie pleit voor het **behoud van het huidige kader**. Dat laat een doordachte aangifte toe, met respect voor het **beroepsgeheim**, de **klinische verantwoordelijkheid** en het **professionele beoordelingsvermogen** van de psycholoog.

Inleiding

Dit advies is een antwoord op het wetsvoorstel dat op 11 maart 2025 door meerdere N-VA-parlementsleden¹ werd ingediend. Het wetsvoorstel betreft een wijziging van het Strafwetboek in de vorm van de invoering van een **aangifteplicht** van bepaalde misdrijven gepleegd tegen minderjarigen of kwetsbare personen. Het doel is om “het spreekrecht te vervangen door een eenduidige verplichting tot spreken”².

Gezien de gevolgen – zowel juridisch als deontologisch en klinisch – die de wijziging van artikel 458bis van het Strafwetboek zou kunnen hebben voor psychologen, ongeacht of zij zelfstandig of in loondienst werken en ongeacht de sector waarin ze actief zijn, acht de Psychologencommissie het belangrijk hierover een advies uit te brengen.

Het huidige kader

Artikel 458bis van het Strafwetboek luidt als volgt:

*“Eenieder, die uit hoofde van zijn staat of beroep, houder is van geheimen en hierdoor **kennis heeft** van een misdrijf[...]gepleegd op een minderjarige of een kwetsbare persoon [...] **kan**, onverminderd de verplichtingen hem opgelegd door artikel 422bis³, het misdrijf **ter kennis brengen** van de procureur des Konings [...]”*.

Deze tekst voorziet dus nu al, in welomschreven gevallen, in de mogelijkheid om het **beroepsgeheim te doorbreken**. Het gaat om een belangrijk mechanisme: het maakt het mogelijk om, soms zelfs in overleg met de patiënt/cliënt, bepaalde ernstige feiten te melden, met als doel een situatie van geweld te beëindigen, een herhaling van de feiten te voorkomen of een gerechtelijke herstelprocedure op te starten wanneer de betrokken persoon daar klaar voor is.

In bepaalde situaties **verplicht** de huidige wetgeving zelfs tot het doorbreken van het beroepsgeheim: een beroepsbeoefenaar – psycholoog of een andere – kan zich niet op het beroepsgeheim beroepen om te zwijgen bij een **ernstig, reëel, onmiddellijk en zeker gevaar**. De noodtoestand, in combinatie met het misdrijf van het **verzuim hulp te verlenen aan een persoon in nood** (artikel 422bis van het Strafwetboek), vormt het strikte kader voor deze verplichting.

¹ Het wetsvoorstel is nog hangende ; het werd nog niet gestemd en wordt nog beoordeeld door de Commissie Justitie van de Kamer.

<https://www.dekamer.be/kvvcr/showpage.cfm?section=/flwb&language=nl&cfm=/site/wwwcfm/flwb/flwbn.cfm?lang=N&legislat=56&dossierID=0778>

² <https://www.dekamer.be/FLWB/PDF/56/0778/56K0778001.pdf>

³ Psychologen zijn enkel vrijgesteld van het beroepsgeheim wanneer een juridische grondslag hen uitdrukkelijk oplegt bepaalde informatie mee te delen. Artikel 422bis bepaalt dat het beroepsgeheim moet worden doorbroken wanneer dit de enige manier is om ernstig en dreigend gevaar af te wenden; het houdt echter geen algemene spreekplicht in. In een context van ondersteuning moet in de eerste plaats worden gezocht naar een oplossing binnen de relatie met de cliënt, of naar een scenario waarin de cliënt zelf aangifte doet.

In de huidige wetgeving is er dus een **evenwicht tussen de bescherming van kwetsbare personen en het respect voor het beroepsgeheim**, zonder de **vertrouwensrelatie** – als fundamentele pijler van psychologische hulpverlening – in gevaar te brengen.

Dit kader erkent de **specifieke deskundigheid** van de psycholoog om – binnen de complexiteit van de uiteenlopende professionele situaties waarmee de psycholoog geconfronteerd kan worden – de relevantie en het moment van een eventuele aangifte te beoordelen. Dit professionele beoordelingsvermogen – dat voortvloeit uit de combinatie van opleiding, ervaringen deontologische handvaten – stelt de psycholoog in staat gepast te handelen: melding maken wanneer dat nodig is, of afzien van een vroegtijdige melding wanneer die de situatie zou kunnen verergeren. Dit beoordelingsvermogen staat bescherming niet in de weg, maar maakt haar net mogelijk.

Heel wat professionals op het terrein hebben hun actieve engagement voor minderjarigen of kwetsbare personen in gevaarsituaties al kenbaar gemaakt, onder meer via verschillende persberichten en open brieven⁴. Ze benadrukken hun blijvende inspanningen in deze complexe contexten, waarbij zij steunen op hun expertise, hun klinische ervaring en hun vermogen tot samenwerking binnen het netwerk. Hun activiteit is niet beperkt tot psychologische begeleiding; ze omvat ook de beoordeling van risico's, het inschakelen van de juiste hulpinstanties en, wanneer dit aangewezen is, de weloverwogen beslissing om het beroepsgeheim te doorbreken.

Deze inspanningen wijzen op een uitgesproken wil om mensen te beschermen en op een sterk verantwoordelijkheidsgevoel, zonder dat het nodig is een algemene aangifteplicht op te leggen.

Voorgestelde wijziging

Het wetsvoorstel beoogt artikel 458bis aan te passen door van de huidige mogelijkheid tot aangifte een **verplichting** te maken:

In artikel 458bis van het Strafwetboek zou de passage *“kan, onverminderd de verplichtingen hem opgelegd door artikel 422bis, het misdrijf ter kennis brengen van de procureur des Konings”* vervangen worden door *“brengt, onverminderd de verplichtingen hem opgelegd door artikel 422bis, het misdrijf ter kennis van de procureur des Konings”*. Artikel 458bis zou dan als volgt klinken: *“Eenieder, die uit hoofde van zijn staat of beroep, houder is van geheimen en hierdoor **kennis heeft** van een misdrijf[...] gepleegd op een minderjarige of een kwetsbare persoon [...] **brengt het misdrijf ter kennis** van de procureur des Konings [...]”*.

Het mag dan wel om een schijnbaar kleine aanpassing aan de formulering gaan, ze houdt wel een **fundamenteel verschillende interpretatie** in: het huidige

⁴ Zoals de open brief op initiatief van de Ligue Bruxelloise pour la Santé Mentale, het Comité de Vigilance en Travail Social, het Comité voor Vigilantie in de Geestelijke Gezondheidszorg - Comité de Vigilance des Soins de Santé Mentale, en de Ligue des Droits Humains. Andere voorbeelden zijn de persberichten van de Beroepsvereniging voor Klinisch Psychologen of het advies van de Orde der Artsen.

beoordelingsvermogen van de beroepsbeoefenaar om al dan niet te melden **verdwijnt** en wordt vervangen door een **automatische aangifteplicht**, gekoppeld aan strafrechtelijke sancties.

Net omdat het beroepsgeheim een basisprincipe is van de deontologie van de beroepsgeroep van psychologen, én deze altijd uiterst zorgvuldig om moeten gaan met gevoelige informatie, zouden psychologen in een juridisch én deontologisch tegenstrijdige positie worden gebracht in het geval hen strafrechtelijke sancties zouden kunnen worden opgelegd als ze dergelijke informatie niet zouden melden. Ze zouden dan worden gedwongen om de wettelijke automatische aangifteplicht te laten primeren op hun professionele en ethische beoordelingsvermogen, in het bijzonder bij de afweging om het beroepsgeheim al dan niet te doorbreken, rekening houdend met de mogelijke gevolgen: een inbreuk op de privacy van de betrokkene, gevolgen voor zijn fysieke en psychische integriteit, de gezinsdynamiek of zijn materiële of financiële zekerheid.

Artikel 35 van de deontologische code van psychologen stelt nochtans dat deze weigeren om *“methodes aan te wenden die de betrokken personen schade kunnen toebrengen door de uitoefening van hun beroep, die hen raken in hun waardigheid of die verder gaan in hun privéleven dan voor het nagestreefde doel is vereist”*. Een automatische aangifteplicht opleggen zou neerkomen op het negeren van dit deontologische principe, doordat de professional de mogelijkheid wordt ontnomen om zijn beoordelingsvermogen in te zetten in het belang van de betrokkene.

Een wijziging met verregaande gevolgen voor de interpretatie

De Psychologencommissie stelt zich ook vragen bij de interpretatie van de term **“kennis”** en bij de mate van **zekerheid** die deze inhoudt. In de praktijk is het mogelijk dat psychologen niet over **objectieve, geverifieerde en volledige** kennis van de feiten beschikken, maar eerder over een **subjectieve, onrechtstreeks en eenzijdige** verklaring die in een therapeutische context of vertrouwensrelatie naar voren wordt gebracht.

In die omstandigheden is het problematisch om te veronderstellen dat de psycholoog zeker “kennis” heeft van een strafbaar feit, dat zij verplicht en onmiddellijk ter kennis van de procureur des Konings zouden moeten brengen.

Een verkeerde juridische interpretatie

Bovendien berust het wetsontwerp op een **verkeerde interpretatie van artikel 458bis**. Dat hebben ook andere deontologische instanties⁵ al benadrukt.

In het wetsvoorstel lezen we volgende passage: *“Het spreekrecht geldt in de volgende twee gevallen: 1) indien er een ernstig en dreigend gevaar bestaat voor de fysieke of psychische integriteit van de minderjarige of de bedoelde kwetsbaar persoon, dan wel 2) indien er aanwijzingen zijn van een ernstig en reëel gevaar dat andere minderjarigen of bedoelde kwetsbare personen het slachtoffer worden van de in voormelde artikelen bedoelde misdrijven. In beide gevallen is vereist dat het slachtoffer deze integriteit niet zelf of met behulp van anderen kan beschermen.*

De auteurs van het wetsvoorstel stellen dus ten onrechte dat de aangifte afhankelijk is van de onmogelijkheid van het **slachtoffer** om zichzelf of met de hulp van anderen te

⁵ Advies 270 van de Commission de déontologie de l'Aide à la Jeunesse

beschermen. Het artikel richt zich echter duidelijk tot de **beroepsbeoefenaar die houder is van het geheim**: die moet in de onmogelijkheid zijn om de bescherming van de betrokkene te verzekeren, al dan niet met de hulp van anderen. Dit onderscheid is cruciaal: het betekent dat de **eerste verantwoordelijkheid van de beroepsbeoefenaar erin bestaat hulp te bieden**, door zijn of haar expertise en bestaande netwerken te mobiliseren, en dat een **aangifte pas als laatste redmiddel** in aanmerking komt.

Ontmoedigend effect op daders en slachtoffers

De invoering van een algemene aangifteplicht leidt ook tot **bezorgdheid op het gebied van preventie**: het risico bestaat dat **daders of potentiële daders van een misdrijf** worden ontmoedigd om hulp te zoeken of een therapeutisch traject op te starten.

Uit vrees dat een eenvoudige bekentenis zou leiden tot een automatische aangifte, zouden ze ervan kunnen **afzien om hulp te zoeken**. Voor de samenleving verdwijnt op deze manier een essentieel middel om **misdrijven tegen minderjarigen en kwetsbare personen te voorkomen**. Anderzijds worden personen die psychologische ondersteuning nodig hebben om verboden en/of gewelddadig gedrag te voorkomen, impliciet uitgesloten van hulp, wat een ontmoedigend effect heeft.

Bovendien zouden **slachtoffers** ervoor kunnen kiezen om te zwijgen over hun ervaringen als ze weten dat een professional automatisch melding moet doen van een misdrijf, als ze erover praten. Deze angst is des te groter wanneer de onthulling het **slachtoffer in gevaar kan brengen** of ernstige gevolgen kan hebben voor de dader, vooral als die uit de directe omgeving van het slachtoffer komt.

Er zijn daarnaast tal van andere redenen waarom slachtoffers terughoudend kunnen zijn om te praten, terughoudendheid die alleen maar zou toenemen als de professional automatisch verplicht is om melding te doen: de **angst voor de gevolgen** voor zichzelf, hun familie of hun gemeenschap, maar ook schaamte, schuldgevoel of loyaliteit. Dit zijn allemaal factoren die psychologen doorgaans zorgvuldig afwegen voordat ze overwegen het beroepsgeheim te doorbreken.

Proportionaliteitstoets van het wetsvoorstel

Het wetsvoorstel tot invoering van een algemene aangifteplicht heeft een **legitiem doel**: minderjarigen en kwetsbare personen beter beschermen.

Het is echter de vraag of de voorgestelde aangifteplicht wel het meest **geschikte** middel is om het vooropgestelde doel te bereiken. Hoewel het mogelijk zou leiden tot een toename van het aantal meldingen, bestaat tegelijk het risico dat de vertrouwensrelatie aangetast wordt. Die nochtans essentieel is voor therapeutische ondersteuning. Daardoor zouden slachtoffers of mogelijke daders ontmoedigd kunnen worden om hulp te zoeken bij een psycholoog.

De maatregel lijkt ook **niet nodig**, aangezien het wettelijk kader – met name artikel 458bis van het Strafwetboek – al voorziet in de mogelijkheid, en in bepaalde gevallen zelfs de

verplichting (zoals in artikel 422bis van het Strafwetboek en op basis van het noodzakelijkheidsbeginsel), om het beroepsgeheim te doorbreken in gevaarlijke situaties. Er bestaan bovendien minder ingrijpende alternatieven, zoals betere opleiding, interdisciplinaire samenwerking en systemen die vrijwillige melding mogelijk maken.

Tot slot, puur vanuit de **proportionaliteit** bekeken, wegen de nadelen – de inbreuk op het beroepsgeheim, het ontmoedigende effect op slachtoffers en daders om te praten over een misdrijf, en de rechtsonzekerheid voor de beroepsbeoefenaars – veel zwaarder dan de verwachte voordelen. Vasthouden aan het huidige kader, waarbij bescherming en respect voor het beroepsgewicht in evenwicht zijn, blijft dan ook de meest gepaste aanpak.

Conclusie

Het **doorbreken van het beroepsgeheim** is altijd een zware beslissing, die gebonden is aan een strikt juridisch en deontologisch kader. Dit kader **erkent het beoordelingsvermogen van de psycholoog**, die situaties van geval tot geval kan beoordelen, in eerste instantie handelt in het belang van de betrokkene, en melding kan doen bij de procureur des Konings wanneer alle andere mogelijkheden zijn onderzocht.

De voorgestelde aangifteplicht, die weliswaar een legitiem doel heeft, zou deze **klinische en ethische afweging beperken** door een **uniform strafrechtelijk antwoord** op te leggen – zelfs wanneer de **context** vraagt om een alternatieve tussenkomst (zoals gezinsbegeleiding, stapsgewijze ondersteuning of doorverwijzing naar andere professionals). In overeenstemming met artikel 35 van de deontologische code, dreigt een dergelijke verplichting – die het professionele beoordelingsvermogen van de psycholoog uitschakelt – juist schade toe te brengen aan de mensen die ze wil beschermen. De algemene aangifteplicht is daarom een disproportionele maatregel. Om al deze redenen geeft de Psychologencommissie een **ongunstig advies** over het wetsvoorstel tot wijziging van artikel 458bis van het Strafwetboek met het oog op de invoering van een algemene aangifteplicht. Wij pleiten voor het behoud van het huidige kader, want dat waarborgt zowel de bescherming van kwetsbare personen als het respect voor het beroepsgeheim, en erkent het klinische en ethische beoordelingsvermogen van de psycholoog.

Voor de Psychologencommissie

Carl Defreyne,
Voorzitter

Valentin Biset,
Algemene coördinator